



STORTINGET

Innst. 136 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:37 S (2021–2022)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen reforhandle styringsavtalen mellom staten og Enova SF. Energieffektivisering for næring så vel som husholdninger, med en sosialt rettferdig profil som sikrer at alle landets husholdninger kan gjøre bruk av støtteordningen, skal være førende for den nye avtalen.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at påslaget på nettåriffen til Enova i sin helhet blir gjort tilgjengelig til energitiltak i husholdningene gjennom Enova.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, Marianne Sivertsen Næss og lederen Terje Aasland, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde

Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Marius Arion Nilsen og Frank Edvard Sve, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken og Birgit Oline Kjerstad, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Representantforslag 37 S (2021–2022) om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til avtale om forvaltningen av midlene fra Klima- og energifondet i perioden 1. januar 2021 til 31. desember 2024 mellom Den norske stat ved Klima- og miljødepartementet og Enova SF. Enova har siden opprettelsen 1. juni 2001 vært et viktig klima- og næringspolitisk virkemiddel. Gjennom fireårige avtaler gir departementet overordnede styrings signaler om forvaltningen av midlene som Stortinget stiller til rådighet for Enova.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til at formålet til Enova og Klima- og energifondet er å medvirke til å nå Norges klimaforpliktelser og medvirke til omstillingen til lavutslippssamfunnet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, mener at Enova skal rette aktiviteten mot senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon, med sikte på å oppnå varige markedsendringer slik at løsninger tilpasset lavutslippssamfunnet på sikt blir foretrukket uten stønad.

Komiteen viser til Enovas årsrapport, tilgjengelig på Enovas nettside enova.no, for en utdypende rapportering fra virksomheten i 2020. Enova ga i 2020 tilsagn om støtte på om lag 3,5 mrd. kroner til 3 852 store og små prosjekt og over 9 000 tiltak gjennom Enovatilskuddet. Disse prosjektene er forventet å utløse i underkant av 7 mrd. kroner i investering fra markedet. Dette vil gi en samlet investering på om lag 10,5 mrd. kroner i prosjekt vedtatt i 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til brev fra Klima- og miljødepartementet 10. desember 2021 (lagt ved innstillingen), hvor statsråd Espen Barth Eide viser til at regjeringen, i samarbeid med Sosialistisk Venstreparti gjennom budsjettforliket, har lagt opp til å styrke Enova betydelig i 2022.

Disse medlemmer viser til statsbudsjettet for 2022 og budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti, hvor man framhevet betydningen av statens rolle for å bidra til omstillingen til det grønne skiftet og at Enova må utvikles og forsterkes i årene som kommer. Bl.a. gjennom å støtte opp under senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon bidrar Enova til utslippsreduksjoner og grønn teknologiutvikling innen områder som industri, grønn skipsfart, hydrogen, utslippsfri landtransport og infrastruktur for nullutslippsdrivstoff. Disse medlemmer mener Enovas rolle for å bidra til risikoavlastning for aktører som utvikler og tar i bruk ny teknologi, og som bygger opp under den grønne omstillingen i næringslivet, er viktig.

Disse medlemmer mener at Enova skal benytte rammen på 300 mill. kroner til husholdninger, slik det følger av Enova-avtalen, i tillegg til de 100 mill. kroner som kommer av enigheten mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti, og at det skal redegjøres for arbeidet med enøktiltak i husholdningene i statsbudsjettet for 2023. I denne sammenheng vises det til at ordninger som støtter opp om etablering av lokal energiproduksjon, energieffektivisering og etablering av laeinfrastruktur i borettslag, skal vurderes.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, understreker at det er et stort potensial i energieffektivisering og energiøkonomisering i form av redusert kraftforbruk i fastlandsindustrien og i bygg. I tillegg til at vi trenger store volumer av elektrisitet framover for å kunne legge til rette for utslippskutt i andre sektorer, er det viktig at målet om 10 TWh energieffektivisering realiseres.

Flertallet viser til Stortingets vedtak hvor regjeringen ble bedt om å utarbeide en plan med et sett tiltak som skal redusere energibruken i bygg med minst 10

TWh innen 2030 og øke strømproduksjonen i bygg. I tillegg vises det til vedtaket om at ansvaret for arbeidet med enøk-tiltak med kjent og velprøvd teknologi og egen strømproduksjon i husholdningene vurderes overført til Husbanken innen revidert nasjonalbudsjett for 2022. Flertallet mener det er viktig at en plan for å redusere energibruken i bygg raskt kommer på plass, og at det i en slik plan presenteres flere ulike strømsparende tiltak med særlig vekt på husholdningene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at Enova har blitt betydelig styrket under Solberg-regjeringen og nå er ett av de viktigste klimavirkemidlene vi har for å bidra til reduserte klimagassutslipp og utvikling av ny teknologi med sikte på å oppnå varige markedsendringer. Verdens reneste aluminiumsverk på Karmøy, Nord-Europas største biogassanlegg på Skogn, verdens største flytende havvindpark og utslippsfrie løsninger i ferje- og tungtransporten er blant de store prosjektene som har fått støtte. I tillegg har en rekke mindre prosjekter over hele landet fått midler til teknologiutvikling og grønn omstilling. Disse medlemmer viser til at Enova blir enda viktigere når regjeringen nå ønsker å kutte betydelig i Innovasjon Norges miljøteknologiordning.

Disse medlemmer vil understreke at spissingen av Enova som klimavirkemiddel er nødvendig for å oppfylle svært ambisiøse klimamål innen 2030 og 2050. Disse medlemmer mener derfor det er riktig at Enova har en markedsnær tilnærming og er rettet inn mot senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon, særlig i sektorer der det foreløpig ikke finnes kommersielt tilgjengelige løsninger for å kutte utslipp. Dette er også viktig for forbrukerne. Disse medlemmer mener den nye styringsavtalen ivaretar disse viktige formålene på en god måte, og er ikke villige til å redusere denne innsatsen ved å reforhandle avtalen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at Enova fortsatt skal fremme gode løsninger som bidrar til et effektivt energisystem, da det er en tett kobling mellom energisystemet og muligheten for utslippsreduksjoner. Disse medlemmer viser til at energieffektivisering er en viktig del av dette. Disse medlemmer viser videre til at Enova vil være et viktig virkemiddel for å oppnå 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. Den samlede energibruken i bygg er om lag 84 TWh. Man vet at det er mulig å effektivisere energibruken mer, særlig i eksisterende bygg. Disse medlemmer viser til at NVE har beregnet at det kan spares 10 TWh i eksisterende bygg til en pris på under 1 kr/kWh. De mest lønnsomme tiltakene er ener-

gioppfølging og energistyring, etterisolering og tiltak på ventilasjonsanlegg.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti mener videre det er viktig at Enova-påslaget på nettariffen til norske husholdninger kommer husholdningene til gode, og viser til at Enova årlig skal stille til disposisjon minimum 300 mill. kroner til tiltak hos husholdninger og forbrukere, tilsvarende 1,2 mrd. kroner over de fire årene avtalen varer. Dette er en økning på 200 mill. kroner fra forrige styringsavtale.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti merker seg at Enova ikke har evnet å utbetale hele beløpet på 300 mill. kroner, og disse medlemmer legger derfor til grunn at Enova fremover vil oppfylle denne delen av styringsavtalen fullt ut.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti mener det er viktig at Enova får på plass nye program rettet mot husholdninger og forbrukere.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti merker seg at regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti i budsjettavtalen har blitt enige om å vurdere å overføre arbeidet med enkelte enøktiltak til Husbanken innen revidert nasjonalbudsjett for 2022. Disse medlemmer er opptatt av at eventuelle nye støtteordninger utløser energieffektiviseringstiltak som ellers ikke ville oppstått, og at ordningene har en sosial profil. Disse medlemmer ser frem til å se hva slags innretning en slik eventuell ordning i Husbanken vil få.

Disse medlemmer vil understreke at Enova-støtte ikke skal fungere som en vedvarende subsidie. Dersom Enova eksempelvis skulle gitt støtte til lønnsomme energitiltak i et velfungerende marked, så kunne det ført til at leverandørene i disse markedene etablerte en kunstig høy pris.

Disse medlemmer mener at Enova står nærmest til å foreta en faglig vurdering av hvorvidt det er hensiktsmessig å bruke statsstøtte som et virkemiddel for å redusere kostnadene ytterligere eller stimulere til økt teknologiutvikling, eller om statsstøtte i det enkelte tilfelle kan få utilsiktede konsekvenser for prisutviklingen i markedet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at Norge er et kaldt land med et stort

oppvarmingsbehov. Strøm er for de fleste eneste oppvarmingskilde. Omtrent 1/3 av samlet energiforbruk i norske husstander går til oppvarming. Disse medlemmer er bekymret for at man denne vinteren har sett at husholdningene i Norge har fått svært store økte utgifter til strøm. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig å se på muligheter for å effektivisere strømbruken, samtidig som vanlige folk får redusert sine kostnader.

Disse medlemmer viser til at energieffektiviseringstiltak omfatter ulike tiltak som reduserer energibruken, uavhengig av energibærer. Eksempler er tiltak i bygningskroppen som etterisolering i tak og vegger og skifte av vinduer samt andre tekniske tiltak som ventilasjon og belysning.

Disse medlemmer viser til at innsparingstiden for utgiftene som regel er perioder på mellom 1 og 10 år. Ved å ta i bruk effektiv teknologi som allerede er på markedet, kan Norge redusere det stasjonære energiforbruket med 20 pst. Dette tilsvarer absolutt alt strømforbruk i 1 million husstander.

Disse medlemmer viser til at energieffektivisering altså vil virke positivt på miljø og økonomi samt styrke forsyningsikkerhet av energi. Varme må man ha, men her er det likevel mye energi å spare.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil derfor støtte forslagene som er fremmet i dokumentet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener at Enova SF siden opprettelsen 1. juni 2001 har vært et viktig klima- og næringspolitisk virkemiddel, men har beveget seg stadig lenger bort fra noe av foretakets opprinnelige formål. Disse medlemmer viser til at noe av grunnlaget for opprettelsen av Enova er å finne i Ot.prp. nr. 35 (2000–2001) Om lov om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energilova), som også er referert i representantforslaget. Her vektlegges særlig «effektiv og sikker energiforsyning», og det pekes på «energisparing, mindre bruk av el og ny miljøvennlig energiproduksjon».

Disse medlemmer viser til Norsk Varmepumpeforenings skriftlige innspill i saken, som blant annet peker på at bygg er den sektoren som bruker mest energi (80 TWh) og mest strøm (65 TWh) i Norge. Omtrent 55 prosent av elektrisitetsforbruket i Norge er i byggsektoren. Energibruken i byggsektoren har også vist en stigende tendens fra 2016, da Stortinget satte et mål om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. Disse medlemmer peker på at det er positivt at regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2023 skal lage en plan

for å nå målet om 10 TWh energisparing i bygg, men understreker at det blir viktig å ha kraftfulle virkemidler raskt på plass for å nå dette målet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til uttalelser fra NVE-sjefen (E24, 14. januar 2022) om at «det er også mulig å frigjøre mer kraft gjennom energieffektivisering, som er et veldig bra tiltak fordi det ikke har negativ naturvirkning og særlig demper forbruket på vinteren da forbruket er størst og prisene høyest». Dette signalet gir grunnlag for både å realisere og forsterke vedtatte mål om energieffektivisering.

Videre viser komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt til Øyvind Leistad, markedsdirektør i Enova, som i en pressemelding 29. oktober 2021 uttalte at den nye avtalen «innebærer også at vi ikke lenger har energieffektivisering som et overordnet mål, selv om det fortsatt er viktig for en dag å kunne bli et lavutslippsamfunn». Disse medlemmer er av den oppfatning at dette er problematisk, all den tid det finnes en rekke andre statlige ordninger som skal sikre nye klimatiltak og ny grønn industri og næring (Innovasjon Norge, Nysnø), samtidig som oppfyllelsen av Stortingets vedtatte mål for energieffektivisering stadig lar vente på seg.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser samtidig til at høsten og vinterens strømkrise har vist det akutte behovet for strømsparing også av andre årsaker. Disse medlemmer viser til innspill fra blant andre Huseierne og deres interne undersøkelser, som understreker både et ønske og et behov for veiledning og støtteordninger for å oppnå vedtatte mål om energieffektivisering. Det er desto mer alvorlig at Enova siden 2018 har fjernet flere støtteprogrammer for energisparing i boliger, i forbindelse med omorganisering, og at Enova senest i fjor ikke klarte å tilbakebetale de 400 millionene av nettpåslaget som skal gå til energieffektivisering for husholdninger. Blant de skriftlige innspillene som har kommet til behandlingen av dette forslaget, peker Naturvernforbundet, Huseierne og Norsk Varmepumpeforening på samme problemstilling. Disse medlemmer ser at Sosialistisk Venstreparti i budsjettforliket med regjeringen for 2022 har fått gjennom et anmodningsforslag som skal endre denne praksisen. Disse medlemmer vil peke på at det har bygget seg opp et etterslep over år, der husholdningene ender opp som tapere.

Disse medlemmer merker seg også at regjeringen og Sosialistisk Venstreparti i budsjettavtalen har blitt enige om å ta i bruk Husbanken for å sikre støtte til energieffektivisering og mindre bruk av el. Disse

medlemmer ser positivt på et slikt tiltak, men er likevel bekymret for at dagens Enova-avtale vil fortsette som før, og at energieffektivisering som klima- og miljøtiltak fortsatt ikke blir prioritert høyt nok.

Komiteens medlem fra Rødt fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at de midlene som blir overført fra nettariffen til Enova SF, i sin helhet blir gjort tilgjengelig til energitiltak i husholdningene gjennom Enova SF.»

«Stortinget ber regjeringen reforhandle styringsavtalen mellom staten og Enova SF. Energieffektivisering og utnyttelse av fornybar energi knyttet til bygg (f.eks. solenergi) for næring så vel som husholdninger, skal være grunnpilaren i en ny avtale. Førrende for den nye avtalen skal være en sosialt rettferdig profil – med gratis energirådgivning – som sikrer at alle landets husholdninger kan gjøre bruk av støtteordningen. Sameier, boerettslag og aksjeleiligheter skal særlig prioriteres.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber om at midler som ikke har blitt overført tidligere år, skal tilbakebetales til husholdninger gjennom Enova-støtte i inneværende år.»

Komiteens medlem fra Rødt vil understreke behovet for og nødvendigheten av å prioritere energieffektivisering, også før en eventuell ny ordning innenfor Husbanken er på plass. Her er det verdt å bemerke at Enova allerede ligger på etterskudd og i praksis skylder husholdningene penger. Gjennom styringsavtalen med Enova er det fra 2015 avsatt et årlig beløp som skal gå til energitiltak i husholdningene, totalt 1 800 mill. kroner. I samme periode har husholdningene betalt inn 2 800 mill. kroner gjennom påslaget på nettariffen. Enova har i denne perioden kun utbetalt 1 250 mill. kroner til energitiltak i husholdningene. Dette medlem mener at det haster å utbetale penger til energieffektivisering og mindre energitiltak for husholdningene i påvente av andre løsninger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne deler forslagsstillers intensjon om å få en mye sterkere fart på energieffektiviseringen i Norge. Slik trenger vi mindre utbygging av fornybar produksjon, boliger blir bedre, og folk flest blir mindre avhengig av strøm og får lavere regninger, og vi er bedre rustet til å takle klimaendringene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på forslag 278 til behandlin-

gen av Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 LS (2021–2022) hvorav punkt 6 er følgende:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å overføre ansvaret for arbeidet med enøktiltak med kjent og velprøvd teknologi og egen strømproduksjon i husholdningene til Husbanken innen revidert 2022 samt sikre at Enova benytter rammen på 300 millioner kroner til husholdninger som følger av Enova-avtalen, i tillegg til 100 millioner kroner som kommer av enigheten mellom partiene, og i statsbudsjettet for 2023 redegjøre for arbeidet med enøktiltak i husholdningene.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen i budsjettspørsmål har opplyst at husholdningene betaler inn ca. 400 mill. kroner i påslag på nettariffen, og at dette tilsvarende summen som skal brukes på husholdninger i tråd med Enova-avtalen og budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti for 2022. Det legges til grunn at dette skjer, og at summen i sin helhet går til husholdningene i tråd med forslaget intensjon.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener mye taler for at det er Husbanken som bør sitte med ansvaret for støtteordninger for energieffektivisering i boliger, og ikke Enova. Husbanken er et organ som håndterer støtteordninger knyttet til bolig allerede, har erfaring med å nå bredt ut og har som formål å nå de som har minst. Dette taler for at ansvaret for energieffektivisering av boliger bør ligge et annet sted, og at det i en eventuell ny avtale med Husbanken legges opp til at det også skal satses på kjent og velprøvd teknologi, slik at man kan få støtte til flere tiltak enn det som er tilfellet i dag.

Disse medlemmer mener at Enova har, og skal ha, et annet hovedformål: å få ned de direkte klimagassutslippene gjennom støtteordninger for teknologiutvikling og -implementering. En del av dette er likevel å sørge for støtte og utvikling av energieffektiviserende løsninger, for næringslivsaktørene i industrien, men også for bygg. Her vil en overgang fra fossil energi til elektrisk allerede være svært effektiviserende, men det bør også satses på løsninger som gjør at vi ikke bruker mer elektrisk energi enn nødvendig.

Verken Nysnø eller Innovasjon Norge har som formål å gi støtte til å kutte i klimagassutslipp. Nysnø er et investeringsselskap, og Innovasjon Norge har et annet hovedformål, og selv om begge bidrar til klimaløsninger, så er ikke det til erstatning for Enova som virkemiddel.

Disse medlemmer vil peke på at det også er behov for å reforhandle avtalen for å utvide området til Enova og sørge for at det ikke er opp til markedet å implementere kjente løsninger for klimakutt, men støtte opp om at det faktisk skjer, og også gi støtte til kvotepliktig industri. Skal Norge nå regjeringens mål om 55 pst. kutt i de

nasjonale klimautslippene innen 2030, så må det føres en mer aktiv politikk for å gjennomføre utslippskutt, også ut over å stole på at høyere CO₂-priser vil føre til at det blir realisert. I dag er det ingenting som tyder på at målet kommer til å bli nådd, noe som tilsier at et virkemiddel som Enova må vris mot at målene faktisk skal nås.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at husholdningene gjennom flere år har betalt inn mer til Enova enn de har fått tilbake i form av støtte til enøktiltak.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i fremtiden sikre at de midlene som i dag blir overført fra nettariffen til Enova SF, i sin helhet blir gjort tilgjengelig til energitiltak i husholdningene.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen reforhandle avtalen med Enova SF for å inkludere mål om redusert energiforbruk i tillegg til mål om reduserte klimagassutslipp, å utvide formålet til å realisere utslippskutt i industrien og samfunnet ut over kun å støtte innovasjon, og å inkludere kvotepliktig sektor i sitt område.»

Komiteens medlem fra Venstre mener styringsavtalen er et godt grunnlag for Enovas viktige arbeid for å redusere klimagassutslipp, støtte til enøktiltak, teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon av klima- og miljøløsninger. Dette medlem viser til at bevilgningene til Enova siden 2013 er mer enn doblet, og at det samtidig med økte bevilgninger er inngått tilleggsavtaler med Enova, blant annet i 2019 for å etablere egne støtteordninger for tungtransport og varebiler med nullutslipp. For å øke tempoet i omstillingen til et lavutslippssamfunn er det nødvendig at Enova får betydelig økte bevilgninger i årene framover. Dette medlem mener derfor at styringsavtalen med Enova bør ligge fast i avtaleperioden, og at endrede føringer først og fremst bør skje gjennom tilleggsavtaler i forbindelse med helt nødvendige økte bevilgninger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at strømkrisen understreker behovet for å sette handling bak Stortingets målsetting om energieffektivisering. Potensialet er stort, og dette vil bidra til å kutte klimagassutslipp, ta vare på naturen, redusere strømkostnadene for folk og næringsliv samtidig som vi skaper flere ar-

beidsplasser og sikrer fellesskapet økt tilgang på kraft. Til tross for dette har dessverre en rekke partier brukt strømkrisen til å argumentere for utbygging av vannkraft i vernet natur, heller enn å løfte mulighetene som ligger i miljøvennlig energieffektivisering, dette til tross for at NVE-sjef Kjetil Lund har uttalt til E24 at «(...) med mindre man vil gå inn i indrefiletene i norsk natur, er det neppe mye kraft å hente ut på den måten. I så måte er dette et blindspor». Energieffektivisering har derimot et lønnsomt potensial i Norge på minst 13 TWh, ifølge NVE.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at gjeldende styringsavtale mellom Klima- og miljødepartementet og Enova for 2021–2024 er et eksempel på at de åpenbare mulighetene som ligger i energieffektivisering, ikke har vært en politisk prioritering. Mange ønsker nå å ta del i klimadugnaden og samtidig få kontroll over strømforbruket gjennom energieffektivisering og egenproduksjon. Det krever at støtteordningene blir enklere og mer tilgjengelige, og at de får en langt mer sosial profil. Disse medlemmer støtter derfor forslagsstillers intensjoner bak forslaget om å reforhandle styringsavtalen med Enova, men mener at det vil bli lettere for husholdningene å investere i redusert strømbruk ved å overføre støtteordningen til Husbanken og samtidig gi Husbanken mulighet til å gi lån til husholdninger for å gjennomføre energieffektiviseringstiltak. Dette må kombineres med en betydelig utvidelse av ordningene, slik forslagsstiller også tar til orde for, med en sosial innretning som sikrer at også leietakere og husstander med lav inntekt får mulighet til å benytte seg av ordningene.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i fremtiden sikre at de midlene som i dag blir overført fra nettariffen til Enova SF, i sin helhet blir gjort tilgjengelig til energitiltak i husholdningene.

Forslag fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen reforhandle avtalen med Enova SF for å inkludere mål om redusert energiforbruk i tillegg til mål om reduserte klimagassutslipp, å utvide formålet til å realisere utslippskutt i industrien og samfunnet ut over kun å støtte innovasjon, og å inkludere kvotepliktig sektor i sitt område.

Forslag 3

Stortinget ber om at midler som ikke har blitt overført tidligere år, skal tilbakebetales til husholdninger gjennom Enova-støtte i inneværende år.

Forslag fra Rødt:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sikre at de midlene som blir overført fra nettariffen til Enova SF, i sin helhet blir gjort tilgjengelig til energitiltak i husholdningene gjennom Enova SF.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen reforhandle styringsavtalen mellom staten og Enova SF. Energieffektivisering og utnyttelse av fornybar energi knyttet til bygg (f.eks. solenergi) for næring så vel som husholdninger, skal være grunnpilaren i en ny avtale. Førende for den nye avtalen skal være en sosialt rettferdig profil – med gratis energirådgivning – som sikrer at alle landets husholdninger kan gjøre bruk av støtteordningen. Sameier, borettslag og aksjeileigheter skal særlig prioriteres.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:37 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 3. februar 2022

Terje Aasland

leder

Marianne Sivertsen Næss

ordfører



**DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi og miljøkomiteen Stortinget
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/3807-

10. desember 2021

Representantforslag 37 S (2021-2022) om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF

Jeg viser til brev fra energi- og miljøkomiteen datert 1. desember med forslag fra stortingsrepresentant Sofie Marhaug om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF.

Regjeringen er dypt bekymret for økte strømpriser denne vinteren. De høye strømprisene er særlig krevende for husstander med lave inntekter. Derfor har både regjeringen og Stortinget vært opptatt av å avhjelpe situasjonen for dem med lavest inntekt. En ekstraordinær utbetaling ble gjort 19. november 2021 til bostøttemottakere i de delene av landet med høyest strømpriser, i tillegg til å redusere elavgiften. Vi ser på flere mulige ordninger for energioppgradering av boliger for husstander med lave inntekter.

Regjeringen har ambisiøse mål i klimapolitikken. Innen 2030 skal vi kutte utslippene med 55 prosent, samtidig som vi omstiller både samfunn og næringsliv til et lavutslippssamfunn i 2050. Denne omstillingen vil kreve mye energi, utvikling og implementering av ny teknologi og energisparing. Det er en tett kobling mellom energisystemet og utslippsreduksjoner, ikke minst gitt behovet for elektrifisering i både industrien og i transportsektoren. Et godt utviklet energisystem er viktig for å muliggjøre raske og effektive utslippskutt.

Som følge av de ambisiøse klimamålene er Enova spisset som klimavirkemiddel i den nye styringsavtalen, som gjelder fra januar i år. Enova skal også finne gode løsninger som bidrar til et effektivt energisystem. Enovas rolle her er imidlertid i størst grad knyttet til utvikling av fleksibilitetsløsninger.

Regjeringen har sammen med SV gjennom budsjettforliket lagt opp til å styrke Enova betydelig i 2022. En økning på totalt 750 mill. kroner vil blant annet gi utslippskutt, teknologiutvikling og omstilling i næringslivet, hurtigladestasjoner for elbiler og støtte til husholdningene. Dette er en viktig styrking, som vil komme både næringsliv og privatpersoner til gode.

Vi har et bredt anlagt virkemiddelapparat, med aktører som Norges Forskningsråd, Innovasjon Norge, Siva og Nysnø, hvor alle har hver sin rolle og bidrar hver på sin måte til teknologiutvikling og omstilling av samfunnet i en mer klimavennlig retning. Gjennom Enova skal staten være med og hjelpe innovative aktører som er villige til å ta risiko for å utvikle en mer klimavennlig næring. Enovas rolle er rettet mot senfase teknologiutvikling og tidligfase markedsintroduksjon, med sikte på å oppnå varige markedsendringer, slik at løsninger tilpasset lavutslippssamfunnet på sikt blir foretrukket uten støtte. Denne markedsnære tilnærmingen har vært viktig helt siden opprettelsen av Enova.

Enova skal bidra til å modne teknologier slik at de blir bedre og billigere og i neste omgang kan tas i bruk uten støtte. Dette er et svært viktig ledd i kjeden ettersom det i alle sektorer, blant annet innenfor industrien og i transportsektoren, i dag ikke finnes kommersielt tilgjengelige løsninger for å kutte utslippene tilstrekkelig. Enova bidrar til å avlaste risiko og kostnader for de som er først ute med å teste nye løsninger. Det er viktig at noen går foran for at alle andre i neste omgang skal ha bedre og billigere teknologier å velge mellom.

Dette gjelder også for Enovas rolle overfor husholdninger og forbrukere. Varmepumper var for eksempel på et tidspunkt en ny og umoden teknologi – nå er det å anse som relativt vanlig, med årlig salg på om lag 100 000 enheter. En del andre energiltak det er lurt å gjennomføre på boliger er likedan å anse som modne, og noe mange installerer hvert år. Det byttes vinduer og etterisoleres for flere milliarder kroner årlig. Utviklede løsninger der Enova har bidratt med risikoavlastning for teknologiutvikling må videre kunne gjøres tilgjengelige for husstander med lav inntekt. En tettere kobling til Husbanken kan her være en mulig del av løsningen som tilgjengeliggjør enøk-støtte.

Husholdninger og forbrukere spiller en viktig rolle i omstillingen til lavutslippssamfunnet. Enova skal derfor årlig stille til disposisjon minimum 300 millioner kroner til tiltak hos husholdninger og forbrukere, for å bidra til reduserte klimagassutslipp og omstilling til lavutslippssamfunnet. Det er en økning på 50 mill. kroner årlig fra forrige avtale og betyr mer penger til å støtte opp om utviklingen i for eksempel klimanøytrale materialer, egenproduksjon av strøm, økt fleksibilitet i energisystemet og endret atferd i transport og forbruk. Dette muliggjør husholdninger og forbrukeres deltakelse i klimadugnaden.

Regjeringen legger dessuten gjennom budsjettforliket med SV opp til å styrke Enovas aktivitet rettet mot energiltak hos husholdninger og forbrukere med 100 millioner kroner. Totalt vil det dermed stilles 400 millioner kroner til disposisjon til husholdninger og forbrukere i 2022.

Uavhengig av hvor mye Enova ender opp med å betale ut i løpet av inneværende år vil det ikke innebære at det utbetales mindre støtte til sammen over avtaleperiodens fire år. Midlene vil utbetales over avtaleperioden.

Husholdninger har opptil 20 måneder på seg å levere kvittering på gjennomført tiltak under Enovatilskuddet, så mye av det som skjer i år vil ikke dukke opp i statistikken før et stykke frem i tid. Over perioden 2017-2020 oppfylte Enova kriteriet i avtalen om å disponere 1 mrd. kroner for enøk-tiltak i husholdninger. Over denne perioden tildelte Enova om lag 1 030 mill. kroner til husholdninger.

Påslaget på nettariffen har fra opprettelsen av Enova dannet en stabil og forutsigbar grunnfinansiering av Enovas viktige arbeid. Det er ingen formell kobling mellom husholdningers andel av påslaget og hvor mye de har fått i støtte.

Enova spiller en viktig rolle i å støtte teknologiutvikling og markedsintroduksjon av klima- og energiteknologi. Det er ikke aktuelt for regjeringen å redusere denne innsatsen ved å reforhandle styringsavtalen. Støtten fra Enova øker samfunnets grønne omstillingsevne, noe som kommer alle innbyggere til gode. Et grønt og omstillingsdyktig næringsliv gir verdiskaping og arbeidsplasser i tillegg til lavere utslipp. Enova har dessuten flere støtteprogrammer som kommer husholdninger og forbrukere til gode utover de som rettes spesifikt mot dem. For eksempel bidrar Enovas støtte til hurtigladere og elbusser til å gjøre det enklere å velge klimavennlige transportløsninger og legge til rette for økt utbredelse og bruk av elbil i alle deler av landet.

Regjeringen vil se på andre mulige ordninger for energioppgradering av boliger for husstander med lave inntekter. Her har flere pekt på at Husbanken kan spille en rolle for å hjelpe flere med lavere inntekt til å ta i bruk energisparende tiltak som baserer seg på kjent teknologi.

Med hilsen



Espen Barth Eide

